

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ПІВДЕННИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Одеса, 31 жовтня 2025 року)

*Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» О. В. Тодошчака
(наказ № 3110-44 від 02.10.2025 р.)*

Відповідальний редактор – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян Мінас Рамзесович**

Заступник відповідального редактора – завідувач кафедри Філософії права Юридичного факультету Близькосхідного університету (Кіпр), член-кореспондент Міжнародної академії порівняльного права **Дамірлі Мехман Алишах огли**

Заступник відповідального редактора – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» **Бехруз Хашматулла Набієвич**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набієвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Войтович Павло Петрович – PhD в галузі права, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23.
Тел. +38(048)719 8685.

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячується Міжнародному дню прав людини, який відзначається міжнародною спільнотою 10 грудня. **31 жовтня 2025 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2025. 219 с.**

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Щербак Геннадій Ростиславович
асистент кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права
Державного торговельно-економічного університету;
Драганова Вероніка Володимирівна
здобувачка вищої освіти факультету міжнародної торгівлі та права
Державного торговельно-економічного університету

ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Повномасштабне вторгнення серйозно підірвало права громадян України у всіх сферах, зокрема в економічній. Агресія призвела до череди негативних наслідків: втрата житла тисяч громадян, різкий зріст безробіття, міграція мільйонів українців. Через це держава змушена не тільки боротися за свою свободу та незалежність, а й за захист прав своїх громадян. Адже це є фундаментом стабільності та відновлення України після війни.

Але, як виявилось, система захисту економічних справ не готова до усіх викликів воєнного стану. Адже усі перешкоди, з якими доводиться стикатися країні (наприклад, внутрішньо переміщені особи, розруха будівель) вимагають адаптації усіх правових механізмів та інститутів.

Особливу увагу слід приділити захисту економічних прав, тому що сфери трудових відносин, соціальних виплат, компенсацій громадянам за пошкоджене або втрачене майно страждають більше всього. Прикладом можуть послугувати дані благодійного фонду «Right to Protection»: станом на 15 квітня 2025 року було подано більш ніж 830 тисяч повідомлень щодо пошкодженого або ж зруйнованого житла. Але, як повідомило Міністерство розвитку громад та територій України, всього 25% з цих повідомлень були оброблені та перетворені на заяви про компенсацію. А задоволено менш ніж 13 відсотків [1].

Це стає підтвердженням того, що масштаб втрат доволі високий, присутній брак ефективності механізмів компенсації та проблеми з реалізацією економічних прав.

Та окрім цього важливо зазначити за масові звільнення, за простої підприємств та неможливість вести бізнес на окупованих та прифронтових територіях. Через це мільйони громадян втрачають доходи та позбавлені можливості заробляти на життя. Хоч держава і впровадила альтернативу – виплати для внутрішньо переміщених осіб, та цієї суми недостатньо для покриття навіть базових потреб людини. Виплати зараз становлять три тисячі гривень для осіб з інвалідністю та дітей і дві тисячі для всіх останніх [2].

Міжнародні організації, в свою чергу, розуміють це і надають додаткову допомогу. За мету вони ставлять допомогу усім особам, які втратили близьких, житло, роботу. Зазвичай вони забезпечують гуманітарну допомогу, де надають необхідні харчі та засоби гігієни [3].

Проте роль міжнародних організацій не обмежується лише благодійною поміччю. Вони – гаранті дотримання міжнародного права. Такі структури слідкують за дотриманням міжнародно-правових механізмів. Особливо це стосується соціально-економічних стандартів. Базуються вони на положеннях Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права 1996 року. Вона гарантує кожній людині право на працю, справедливі умови праці, соціальний захист та слідкує, аби усі вони дотримувались [4].

При порушенні цих стандартів вони формують доказову базу для подальших міжнародних позовів. Прикладом може слугувати систематичне знищення житла, що слугує прямим порушенням норм міжнародного гуманітарного права. Це дає Україні можливість ініціювати засідання в міжнародних судах та посилатися на докази впливових міжнародних

організацій.

Захист економічних прав людини в умовах війни — це не лише про юридичну відповідальність агресора. Адже міжнародне право трактує механізми відновлення та підтримки постраждалих держав через діяльність таких організацій, як Світовий Банк, Міжнародний Валютний Фонд. Їх роль полягає не лише у стабілізації фінансової системи, а ще й у реалізації права людини на розвиток, який закріплений у Декларації ООН про права на розвиток 1986р. [5].

Це все слугує доказом того, що у сьогоденному світі економічне відновлення — це не тільки про фінансові інтереси держав, це ще й про права людини.

У нинішніх умовах війни захист економічних прав людини набуває першочергового значення для міжнародного права. Україна демонструє, що відновлення економіки та забезпечення гідного життя є невід'ємною частиною правосуддя після конфлікту. Міжнародні структури не обмежуються гуманітарною допомогою, а розробляють нові правові інструменти для захисту соціально-економічних прав. Це свідчить про зростаюче визнання міжнародною спільнотою того, що економічна безпека людини є фундаментом для сталого миру, розвитку та справедливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Compensation for Destroyed Housing as a Tool for Protecting Rights Violated by War. URL: <https://r2p.ngo/page/compensation-for-destroyed-housing-as-a-tool-for-protecting-rights-violated-by-war>;
2. \$2.6 billion was allocated for IDP payments in April. URL: [https://unity.gov.ua/en/2024/05/11/2-6-billion-was-allocated-for-idp-payments-in april/](https://unity.gov.ua/en/2024/05/11/2-6-billion-was-allocated-for-idp-payments-in-april/);
3. Виплати ВПО: що зміниться з жовтня 2025. URL: <https://espresso.tv/vpo-khtootrimue-tsey-status-ta-na-yaku-groshovu- dopomogu-mozhna-rozrakhovuvati>;
4. United Nations. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966).
5. United Nations. Declaration on the Right to Development (1986).

Ключові слова: захист економічних прав людини, воєнний стан, міжнародне право, міжнародні організації, соціальний захист, право на працю, гуманітарна допомога, внутрішньо переміщені особи, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

Key words: protection of economic human rights, martial law, international law, international organizations, social protection, right to work, humanitarian aid, internally displaced persons, International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights.

КВАСНИЦЬКА О.О., БІЛОШКУРСЬКИЙ М.М.

Ідентифікація корупційних ризиків під час будівництва житла для військовослужбовців у контексті забезпечення права на житло.....83

ЩЕРБАК Г.Р., ДРАГАНОВА В.В.

Захист економічних прав громадян України в умовах воєнного стану: виклики та шляхи подолання.....88

МИШАК Д.Е.

До питання про права та обов'язки захисника на стадії судового розгляду.....90

БЕРЧУК А.В.

Волонтерський рух як інструмент захисту прав людини під час війни: нові виклики та міжнародно-правові аспекти.....91

ШВАЙКА Д.М.

Роль співпраці громадянського суспільства та держави в реалізації системи засобів захисту прав людини.....93

Секція № 3

Захист прав людини в європейському правовому просторі

МІШИНА Н.В., ФЕДОРОВА А.

Стандарти Ради Європи щодо соціальних прав: роль конгресу місцевих та регіональних влад в ефективному впровадженні.....97

БАРВІНЕНКО В.Д.

Права людини та кліматична відповідальність місцевої влади: європейські стандарти сталого врядування.....98

ФОРМАНЮК В.В.

Захист прав людини через технічну інтеграцію: роль децентралізованих агентств ЄС у взаємодії з Україною.....101

РЕДЧЕНКО Я.О.

ЄС і глобальні тенденції у міжнародно-правовому регулюванні цифрових валют.....104

Секція № 4

**Захист та реалізація прав людини відповідно до
положень Женевських конвенцій 1949 року**

ДРАКОХРУСТ Т.В., СОЛТИС І.І.

Женевські конвенції 1949 року як фундамент прав людини у воєнний час.....107

ПЛОТНИКОВ О.В.

Етична проблема застосування штучного інтелекту в автономних системах озброєнь.....109

МИЦЬКА О.І.

Роль омбудсмена в процесі утримання та поводження з військовополоненими в Україні.....111

ІВАЩЕНКО В.О.

Окремі міжнародні стандарти у сфері забезпечення захисту цивільного населення під час війни.....114